

Särredovisning avfallsverksamheten

2019

Kretslopp och vattennämnden

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	4
2	Verksamhetsanalys.....	5
2.1	Väsentliga händelser och verksamhetens utveckling.....	5
2.1.1	<i>Förvaltningsövergripande.....</i>	5
2.1.2	<i>Avfall.....</i>	5
2.1.3	<i>Viktiga framtidsfrågor.....</i>	6
2.2	Fördjupad analys beträffande ekonomi	7
2.2.1.1	<i>Avfallsverksamheten.....</i>	7
2.2.2	<i>Investeringsredovisning.....</i>	8
2.2.2.1	<i>Projektuppföljning .....</i>	9
2.3	Värdering av eget kapital.....	9
2.4	Utveckling inom personalområdet.....	10
2.4.1	<i>Personalvolym och lönekostnad.....</i>	10
2.4.2	<i>Övrig utveckling inom personalområdet.....</i>	10
2.5	Redovisning av uppdrag ifrån KS/KF som fördelats utanför kommunfullmäktiges budget	11
2.6	Uppföljning av särskilda beslut och uppdrag	12
2.6.1	<i>Utvärdering av system för styrning, uppföljning och kontroll .....</i>	12
2.6.2	<i>Brukar-/kundorienterad kvalitetsledning .....</i>	12
2.6.3	<i>Uppföljning av projekt inom gröna obligationer .....</i>	13
2.6.4	<i>Direkttilldelat insamlingsuppdrag till Renova .....</i>	14
2.6.5	<i>Övriga beslut och uppdrag inom avfallsområdet.....</i>	14
3	Uppföljning av kommunfullmäktiges budget	15
3.1	Kommunfullmäktiges mål/inriktningar	15
3.2	Kommunfullmäktiges budgetuppdrag till nämnden	15
4	Nyckeltalsredovisning	16
5	Fördjupning till kretslopp och vattennämnden.....	17
5.1	Förvaltningsgemensamt.....	17
5.1.1	<i>God service.....</i>	17
5.1.2	<i>Attraktiv arbetsplats .....</i>	18
5.1.3	<i>Ekonomi i balans.....</i>	19
5.1.4	<i>Effektiva processer .....</i>	19
5.2	Avfallsverksamhet	21
5.2.1	<i>Hållbar stadsbyggnad - avfall.....</i>	21
5.2.2	<i>Hållbar avfallshantering .....</i>	21
5.2.3	<i>God service - avfall .....</i>	23

5.2.4	<i>Nyckeltal och indikatorer - avfall</i>	23
6	Bokslut Avfallsverksamheten	26
6.1	Resultaträkning	26
6.2	Balansräkning	27
6.3	Finansieringsanalys	28
6.4	28	
6.5	28	
6.6	Tillämpade redovisningsprinciper och noter	28

1 Sammanfattning

Kretslopp och vattennämndens vision är ”Vi gör det lätt att leva hållbart”. Enligt reglementet är nämndens ändamål att bidra till att skapa ett kretsloppssamhälle. Nämnden ska tillgodose invånarnas och näringslivets behov av en säker, effektiv och miljömässig vattenförsörjning och avloppshantering samt verka för en god resurshushållning. Nämnden ska också tillgodose invånarnas behov av att på ett effektivt och miljömässigt sätt få sitt hushållsavfall omhändertaget, återanvänt, återvunnet eller bortskaffat.

Förvaltningen har tre verksamhetsområden, två taxefinansierade; Vatten och avlopp (VA) och Avfall samt Återbruket som finansieras av sin försäljning. Verksamheten har kunnat bedrivas i stort sett som planerat under 2019 utan stora avvikelser i leveranserna till göteborgarna. Vid övergripande kommunjämförelser inom VA- respektive Avfallsbranschen faller Göteborg relativt väl ut. Förvaltningen bedömer att uppdragen enligt nämndens reglemente och kommunfullmäktiges budget är utförda.

Inom avfallsverksamheten syns ett högt positivt ekonomiskt resultat. Detta beror främst på lägre kostnader än budgeterat för avfallsbehandlingen och för avfallskärl. Blandat avfall och restavfall minskade med 2,1 procent jämfört med föregående år. Grovavfallet har ökat och även besöken på återvinningscentralerna. Förvaltningen har under året gjort flera tester av nya tjänster för att förenkla för göteborgarna att sortera: återvinningscentral på pråm, tjänst för hämtning av grovavfall samt test av fastighetsnära insamling av förpackningar och tidningar i tvåfackskärl. Alla tre testerna kommer leva vidare i olika form under 2020 och eventuellt även framgent. Ytterligare en positiv utveckling under året är att dialogen med fastighetsnämnden om markbehov för en kretsloppspark i södra Göteborg har börjat ge resultat.

Förvaltningen fortsätter att öka antal anställda för att klara stora infrastrukturensatsningar, hög takt på exploateringsprojekten i staden tillsammans med förvaltningens egna behov av investeringar och förnyelse. Arbetet med att vara en attraktiv arbetsgivare måste fortsätta aktivt, där vi ser att vi bör erbjuda dels trainee-program, dels karriärvägar för att kunna klara av morgondagens chefsförsörjning såväl som kunna erbjuda möjlighet att växa inom vår förvaltning som medarbetare.

Resultat (tkr)	Utfall 2019	Budget 2019	Utfall 2018
Avfallsverksamheten	17 696	650	23 294

2 Verksamhetsanalys

2.1 Väsentliga händelser och verksamhetens utveckling

2.1.1 Förvaltningsövergripande

Förberedelser för samlokaliseringen vid Alelyckan har pågått hela året med inflyttning i januari 2020. Nya arbetssätt, lokaler och framförallt närheten mellan driftande och planerande avdelningar förväntas ge positiva effekter för förvaltningen på lång sikt.

Förvaltningen har under 2019 drivit en process för att skapa en ny avdelning med fokus på våra kunder och brukare. Den nya avdelningen startades upp 1 januari 2020. Förändringen görs för att stärka processerna från abonnemangstecknande till betalning samt kundbemötande och kundkontakt. Parallellt pågår investeringar i nya systemstöd som kommer generera stärkta interna processer och ett bättre kundgränssnitt.

Budgeten 2019 för forsknings- och utvecklingsprojekt var totalt ca 14 miljoner kronor, med ett utfall för utvecklingsprojekten för avfall på 6,5 miljoner kronor och för VA 7,2 miljoner kr. Detta innebär att förvaltningen satsade strax över en procent av avfallskollektivets omsättning och strax under en procent för VA-kollektivet på forskning och utveckling 2019.

Flera digitaliseringsprojekt har pågått i olika faser inom förvaltningen för att effektivisera våra arbetsprocesser. Bland annat påbörjades under hösten implementering av ett nytt kartsystem, VA-banken, för drift, planering och möjlighet att kunna koppla verksamhetsdata till geografiska data. Projekthanteringssystemet Antura används under 2019 med fler moduler och under andra halvåret har förvaltningens projektprocesser uppdaterats. På kundsidan har vi under 2019 arbetat med att ersätta tre äldre IT-system med ett nytt. Viktiga förstärkningsarbeten har även utförts i våra driftsystem.

2.1.2 Avfall

Avfallsinsamlingen har generellt sett fungerat bra under året.

Utfallet av **kundklagomålen** blev knappt 3 klagomål per 10 000 tömda behållare, en rejäl minskning jämfört med 2018 som låg på 57, men strax över siffrorna från 2017 då det låg på knappt 2.

Insamlingen påverkas fortsatt av byggnationer som pågår i staden, särskilt i centrum. Insamlingsentreprenörerna gör sitt bästa för att anpassa arbetet till dessa förutsättningar och förvaltningens kundsamordnare har aktiv kontakt med fastighetsägare som drabbas av vägväxningar.

Blandat och restavfall minskade med 2,1 procent jämfört med föregående år. Det har varit minskade **avfallsmängder** i flera år men minskningen 2019 är den största sedan år 2013. Konjunktur, konsumtionsmönster, utsortering och väder är de faktorer som påverkar mängderna mest. Grovavfallet har ökat med nästan 4 procent jämfört med 2018. Delfraktionerna fyllnadsmaterial, ris och trädgårdsavfall står för merparten av ökningen. Vi har också haft fler besökande på återvinningscentralerna.

Lägre avfallsmängder och få störningar har hållit nere kostnaderna och det påverkar **resultatet** uppåt.

Den gällande **avfallsplanen** har målar 2020 och i samarbete med Göteborgsregionen pågår arbete med att ta fram en ny regional avfallsplan. En remissversion har hanterats under året.

Samarbetet kring producenternas uppdrag för **fastighetsnära insamling** av

förpackningar och tidningar har intensifierats 2019. Naturvårdsverket förtydligade förordningen i en vägledning och Förpacknings- och Tidningsinsamlingen (FTI) meddelade att de avser att ansöka om att bli ett "Tillståndspliktigt insamlingssystem". Förvaltningen har haft samråd med FTI inför deras ansökan till Naturvårdsverket.

Kommunstyrelsen har beslutat att miljökontroll och åtgärder vid skattekollektivets **deponier** från och med 2020 kommer finansieras med skattemedel.

Inom **forsknings- och utvecklingsområdet** har förvaltningen under året deltagit i samarbeten med andra kommunala förvaltningar och bolag, universitet och privata företag. Dessa externa samarbeten har gett möjlighet att utveckla och testa nya tjänster och insamlingsätt för att förenkla för brukarna att göra rätt. Till exempel testades en återvinningspräm under några höstveckor.

2.1.3 Viktiga framtidsfrågor

Förvaltningsövergripande

De stora framtidsfrågor som är förvaltningsövergripande är **digitalisering** och ihop med det tydlig ansvarsfördelning för IT-stöd, utvecklad **styrning och uppföljning** samt moderniserad **kundkommunikation**.

I **forsknings- och utvecklingsagendan** för 2020 har förvaltningen identifierat viktiga framtidsfrågor. Matavfall och plast är våra fokusområden inom avfall. Förvaltningen behöver också arbeta med avfallslösningar som fungerar i den nya tätastaden.

Avfall

I början av december beslutade riksdagen om en ny **skatt på avfall som förbränns**. Den nya lagen börjar gälla 1 april 2020. Under 2020 är skattesatsen 75 kronor per ton avfall, och den höjs därefter succesivt. Preliminärt ökar behandlingskostnaderna med cirka 7 mkr för 2020, 12 mkr för 2021 och 15 mkr för 2022, jämfört med dagens 45 mkr.

Under 2019 har förvaltningen bidragit till Göteborgsregionens förslag till **avfallsplan** "Göteborgsregionen minskar avfallet". Förvaltningen och flera av remissinstanserna ser att målen i planen, framtida arbete med åtgärder och kommande uppföljning bör integreras med stadens styrsystem, miljöarbete och uppföljning. För att närma sig de föreslagna målen behöver alla förvaltningar och bolag bidra och det förenklas om planen utgör en självklar del av stadens miljöarbete. Då kan arbete med handlingsplaner, åtgärder och uppföljning underlättas. Internt behöver förvaltningen revidera sina uppdrag, processer och styrande dokument utifrån planen.

Under hösten kom **flera lagförslag** från miljödepartementet som kommer få stor inverkan på avfallsverksamheten om de införs från halvåret 2020. Framförallt gäller det ett förslag om *frival* som innebär att verksamheter får välja en annan avfallshämtare än kommunen. Det skulle minska förvaltningens uppdrag från 2022. Idag utförs 20 – 25 procent av insamlingen hos verksamheter. Om omfattningen minskar kommer intäkterna minska i en snabbare takt än kostnaderna och möjligheten att påverka verksamheterna att sortera sitt avfall kommer minska. Ett annat förslag som utökar uppdraget är att möjliggöra information om *förebyggande av hushållsavfall* inom det taxefinansierade uppdraget och även att få underlätta för förebyggande. Samtidigt föreslogs även att *hushållens bygg- och rivningsavfall* ska utgöra avfall under kommunalt ansvar, vilket också utökar avfallsverksamhetens uppdrag om det införs.

2.2 Fördjupad analys beträffande ekonomi

2.2.1.1 Avfallsverksamheten

Resultaträkning i sammandrag - Avfallsverksamheten

Belopp i tkr	Bokslut 2019	Budget 2019	Avvikelse	Bokslut 2018	Bokslut 2017
Intäkter	468 534	467 250	1 284	451 676	436 286
Kostnader	-450 838	-466 600	15 762	-428 382	-425 127
Resultat	17 696	650	17 046	23 294	11 159
Eget kapital	74 175	57 129	17 046	56 479	33 185

Utfall 2019 (avvikelse mot budget 2019)

Taxeintäkter

- Taxeintäkterna är lägre än budget (-2,9 mkr).
- Budget för året lades utifrån prognosen för augusti 2018. Intäkterna för året blev lägre än den prognosen, varför budget för 2019 redan från början hamnat på en för hög nivå. Dessutom har avfallsmängderna varit lägre än förväntat, något som också bidragit till lägre intäkter.

Bidragsintäkter

- Bidragsintäkterna är högre än budget (4,3 mkr). Budgeten för bidrag avser Fixoteken, ett projekt som delfinansierades av ReSource, samt skattemedel för Skrota Skräpet. Skattepengarna för Skrota Skräpet (4 mkr) var inte med i årets budget, vilket är den största orsaken till avvikelsen.

Personalkostnader

- Personalkostnaderna är lägre än budget (1 mkr). Den främsta orsaken är senarelagda rekryteringar.

Köp av huvudverksamhet

- Kostnader för köp av huvudverksamhet är lägre än budget (totalt 13,8 mkr). En stor del av kostnaden för köp av huvudverksamhet betalas till Renova, som direkttildelats ansvaret för behandling, flera insamlingsområden och drift av återvinningscentralerna (ÅVC:er). Renova debiterar självkostnadspris.
  1. Behandlingsdelen står för 7 mkr lägre kostnader. Lägre avfallsmängder har resulterat i lägre kostnader för behandling av brännbart, matavfall och grovavfall från ÅVC. För ÅVC är även priserna för behandlingen lägre än förväntat, vilket delvis beror på vilka fraktioner som lämnats.
  2. Insamlingsdelen står för 1,6 mkr lägre kostnader. Det är främst insamlingsområde Hisingen som har blivit billigare än budget, de flesta övriga insamlingsområden har blivit dyrare.
  3. Gruppen Övrigt, som står för 5,2 mkr lägre kostnader, består av huvudsakligen av kostnader för drift av ÅVC:er samt inköp av kärll. Inköp av kärll görs vid behov, och det är svårt att förutsäga när dessa kommer att uppstå. Stora inköp gjordes i slutet av 2018, efter det att budgeten fastslagits. Tillsammans med lägre avfallsmängder blev behovet av kärll under 2019 lägre än beräknat, vilket är den största orsaken till avvikelsen. Renovas kostnader för drift av återvinningscentralerna blev också lägre.

Övriga verksamhetskostnader

- Kostnaden för övriga verksamhetskostnader är lägre än budget (2,2 mkr). Till största delen beror avvikelserna på att flytten till Alelyckan senarelagts. Minskade kostnader på grund av flytten berör även andra kontogrupper, totaleffekten för Avfalls del är 3,2 mkr.

Avskrivningar och räntekostnader

- Kostnaden för avskrivningar är högre än budget (-2,3 mkr). När budgeten fastställdes var investeringsbudgeten inte fastställd på ett sådant vis att det var möjligt att göra en rättvisande beräkning av årets avskrivningsbelopp.
- Räntekostnaderna beror på hur in- och utbetalningar fördelar sig över året. Tidpunkten för inköp och investeringsutgifter är svår att förutse, och för 2019 gav beräkningen en för låg budget.

Overhead

- Totala overheadkostnader är lägre än budget (2 mkr). Avfall betalar en hög andel av kostnaderna för stabsenheterna Kommunikation och Kundservice. Det är främst dessa enheters lägre kostnader för personal, IT-utveckling och kommunikationskostnader som ligger bakom avvikelserna.

2.2.2 Investeringsredovisning

Redovisning per område

Investeringsområde, mkr	Utfall 2019		Budget 2019		Utfall 2016-2019		Budget 2016-2019	
	Utg	Ink	Utg	Ink	Utg	Ink	Utg	Ink
Återvinning och behållare	-3,4	0	-6	0	-48,9		-51,5	
Avslutade deponier	-28,3	0	-35	0	-56,3		-63	
Övriga investeringar	0	0	0	0	-0,5		-0,5	
AV - Total investeringsvolym	-31,7	0	-41	0	-105,7		-115,0	

Investeringar avfall

Återvinning och behållare

I den ursprungliga budgeten (26,5 mkr) för 2019 planerade förvaltningen för byggnation av en ny återvinningscentral i södra Göteborg. Det här arbetet har blivit kraftigt försenat då mark för byggnationen ännu inte finns tillgänglig. Utfallet för området blev 3,3 mkr jämfört med den nya beslutade budgeten på 6 mkr.

Avslutade deponier

Budgeten för lakvattenreningsanläggningen vid Brudaremsen höjdes från ursprungliga 25 mkr till 35 mkr. Ökade kostnader inom projektet föranledde ökningen (se avsnitt 2.2.2.3). Utfallet för 2019 blev 28,3 mkr.

2.2.2.1 Projektuppföljning

Investerings- och exploateringsprojekt av väsentlig betydelse

Projekt	KF- beslutat (ja/nej)	Ack. utfall		Total projektprognos		Projektbudget		Slutår
		Ink	Utg	Ink	Utg	Ink	Utg	
Ny kretsloppspark i södra Göteborg - Högsbo ÅVC	nej		-1,2		-230		-230	
Lakvattenrening vid Brudaremossen	nej		-56,4		-69,9		-70	2020

Ny kretsloppspark i södra Göteborg - Högsbo ÅVC

Presidierna för fastighetskontoret och Kretslopp och vatten har träffats och diskuterat hur staden kan komma framåt för att få till en ny kretsloppspark i södra Göteborg. Detta då den stora frågan är lokaliseringen av en sådan anläggning. Fastighetskontoret har uppgiften att ta fram en ny, alternativ plats till Högsbo återvinningscentral som är grovt underdimensionerad i dagsläget.

Budget för 2019 låg på 1,5 mkr och utfall för året blev 16,5 tkr. Det låga utfallet beror på att en ny alternativ plats fortfarande utreds och därmed har inte förvaltningens arbete med att ta fram en förstudie kunnat startas upp under 2019. En ny plats som förvaltningen ser positivt på har under hösten föreslagits och fastighetskontoret jobbar nu vidare med frågan.

Lakvattenrening vid Brudaremossen

Reningsverksbyggnaden är till stor del färdigställd. Resterande byggnation pågår enligt tidplan med installationer av maskiner, el, VVS och styr- och reglerteknik.

Anläggningen beräknas vara klar för överlämnade och tagen i drift i början av april 2020. Projektet har därmed en knapp marginal för oförutsedda händelser fram till den 1 maj då Revaq:s certifieringskrav på rening av lakvatten träder i kraft och anläggningen måste vara i drift.

Nämnden för kretslopp och vatten godkände en ny budget för projektet på 70 mkr under 2019, en ökning med 10 mkr. Ökade kostnader jämfört med ursprunglig budget beror på flera tekniska installationer samt tilläggsarbeten vad gäller driftanpassningar av anläggningen och lokaler för driftpersonal.

2.3 Värdering av eget kapital

Avfallsverksamheten

Det egna kapitalet för avfallsverksamheten uppgår vid utgången av räkenskapsåret 2019 till 74,2 mkr (57,1 mkr i budget). Enligt budgetriktlinjerna är ett rekommenderat intervall på det egna kapitalet 12,5-17,5 mkr för en verksamhet med avfallsverksamhetens storlek. Då osäkerheterna kring avfallsverksamhetens kostnader för de närmaste åren är fortsatt stora finns det behov av ett eget kapital för att klara negativa utfall. Ett visst positivt eget kapital innebär att verksamheten inte riskerar att behöva göra ingrepp som påverkar leverans kvalitet. I samband med framställan om taxefinansiering tas alltid i beaktande att det egna kapitalet ska återställas inom skälig tid. I budgeten för år 2020 ingår resurser ur det egna kapitalet.

2.4 Utveckling inom personalområdet

2.4.1 Personalvolym och lönekostnad

Belopp i tkr	2019	2018	2017
Lönekostnad exkl arvoden	-214 976	-202 619	-188 864
Arbetad tid (årsarbetare)	507	491	471
Lönekostnad per årsarbetare	-424,0	-412,6	-401

Förvaltningen fortsätter att öka antal anställda under året där viktiga orsaker har varit stora infrastruktursatsningar, hög nivå på exploateringsinvesteringar tillsammans med förvaltningens egna behov av investeringar och förnyelse. Marknaden har varit fortsatt starkt konkurrensutsatt vilket gör att det har varit utmanande under året att hitta kvalificerade ingenjörer, projektledare, enhetschefer och viss teknisk kompetens.

Trots dessa utmaningar har förvaltningen lyckats öka volym något och tillsammans med löneglidning och befintlig löneökningstakt ger detta att personalkostnaderna ökar med ca 6 procent jämfört med 2018. I dag är cirka 25 procent av förvaltningens budget personalkostnader.

Ser vi lönekostnader per anställd förefaller ökningstakten slagit av något och ökar med cirka 2,8 procent för perioden (2,9 % för 2018 och 2,8 % för 2017). Ökningen är i linje med förvaltningens löneöversyn och viljeriktning när det gäller nylönesättningar.

Antalet årsarbetare (arbetad tid) har som prognosticerat ökat från 491 till 507 årsarbetare för 2019, det vill säga en ökning på strax över 3 procent från föregående år. Det innebär att ökningstakten sedan tidigare år har slagits av (tidigare från ca 9,7 % 2017 till cirka 4 % för 2018).

Det bör i sammanhanget nämnas att förvaltningen har löst personalmässiga utmaningar genom att hyra in personal, där bland annat viss teknisk kompetens men även chefer hyrts in under 2019 för att lösa bemanningsutmaningar. Förvaltningen hade högst troligt haft en större volym med personal om marknaden hade sett annorlunda ut.

2.4.2 Övrig utveckling inom personalområdet

När vi summerar 2019 har det varit en fortsatt utmanande situation vad gäller personalförsörjningen, men jämfört med 2018 har svårigheterna minskat något. Under året har söktrycket ökat något (från 4,5 ansökningar per tjänst till 5,4 i snitt) där förvaltningen genom riktade aktiviteter kring kvalificerade yrkesarbetare såväl som förändrad strategi kring exponering av rekryteringsannonser fått något mer relevanta ansökningar, där volymerna ökat (från 1 644 till 1 965 ansökningar). Troligtvis är marknaden på väg att svänga, vilket sannolikt påverkat förvaltningens möjligheter att rekrytera viss kompetens. Tillsammans med något minskad personalrörlighet kan vi således summera 2019 något mer positivt. Det har dock under året varit fortsatt svårt att rekrytera enhetschefer såväl som seniora befattningar, så verksamheterna har fått hitta olika lösningar för att komma till rätta med problemen. Lösningarna har varit allt från att chefer tar större område, fördelning av uppgifter och uppdrag såväl som att hyra in chefer för att lösa problem.

Rekrytering inom den egna förvaltningen fortsätter men i mindre utsträckning jämfört med tidigare år. Från cirka hälften av alla rekryteringar (2018) av tillsvidareanställd personal till cirka 40 procent är inom den egna förvaltningen. Det innebär vidare att av

cirka 71 avgångar (november) av tillsvidareanställd personal är 37 interna.

Summerar man rekryteringar sammantaget 2019 har det minskat ner till 117 medarbetare, det vill säga samma nivå som 2017 (118 rekryteringar nov 2017 och 140 nov 2018). På samma sätt ser man avgångar går ner till 103 samma period (75 avgångar november 2017 och 138 avgångar november 2018) där den interna rörligheten står för den största delen av minskningen.

Utvecklingen ger dock att arbetet med att vara en attraktiv arbetsgivare måste fortsätta aktivt, där vi måste fortsätta utveckla dels trainee-program, dels karriärvägar för att kunna klara av morgondagens chefsförsörjning såväl som kunna erbjuda möjlighet att växa inom vår förvaltning som medarbetare.

Vad som varit fortsatt positivt under 2019 är att förvaltningen ligger kvar på liknande nivå vad gäller sjukfrånvaro på 4,1 procent (november) jämfört med samma period föregående år (4,3 %). Det är för närvarande bara marginella skillnader i kort- såväl som långtidssjukfrånvaro för förvaltningen.

2.5 Redovisning av uppdrag ifrån KS/KF som fördelats utanför kommunfullmäktiges budget

Uppdrag till nämnd/styrelse	Välj Status - enligt anvisning	Kommentar - enligt anvisning
<p>KF Kretslopp- och vattennämnden får i uppdrag att ta fram en ny modell för avfallstaxa som i större utsträckning styr mot ökad resurshushållning i enlighet med EU:s avfallstrappa och ambitionerna i Göteborgsregionens nya avfallsplan som är under framtagande.</p> <p><i>KF 2019-11-21 §19</i></p>	<p>▶ Pågående</p>	<p>Återrapport till nämnd beräknas till kvartal 2 2020.</p>
<p>KF Kommunstyrelsen får i uppdrag att, tillsammans med inköp- och upphandlingsnämnden och kretslopp- och vattennämnden, ta fram förslag på hur staden kan styra inköpare och användare i stadens alla nämnder och bolag mot mer hållbara val genom att i större utsträckning arbeta strategiskt med klimatfrågor vid inköp och upphandling</p> <p><i>Riktas till inköp- och upphandlingsnämnden och kretslopp- och vattennämnden</i> <i>KF 2019-09-12 §36</i></p>	<p>▶ Pågående</p>	<p>Uppdraget är pågående, men i samband med uppstarten konstaterades att Kretslopp och vatten inte har någon större roll i uppdraget. Inget slutdatum kan anges av Kretslopp och vatten.</p>
<p>KF Kommunstyrelsen får i uppdrag att, tillsammans med Inköp- och upphandlingsnämnden och kretslopp- och vattennämnden, påskynda arbetet i att stötta stadens alla nämnder och bolag att göra upphandlingar och inköp för att</p>	<p>▶ Pågående</p>	<p>Stadsledningskontoret driver arbetet och Kretslopp och vatten utför sin del av uppdraget inom arbetet med Skrota Skräpet under 2020 och bidrar med resultat från utredningen om engångsartiklar. Inget slutdatum kan anges av Kretslopp och vatten.</p>

Uppdrag till nämnd/styrelse	Välj Status - enligt anvisning	Kommentar - enligt anvisning
<p>minska klimatpåverkan från plast och engångsmaterial</p> <p><i>Riktas till Inköp- och upphandlingsnämnden och kretslopp- och vattennämnden KF 2019-09-12 §36</i></p>		

2.6 Uppföljning av särskilda beslut och uppdrag

2.6.1 Utvärdering av system för styrning, uppföljning och kontroll

Kretslopp och vatten har under 2019 fortsatt arbetet med att utveckla sitt system för styrning, uppföljning och kontroll i enlighet med den nya riktlinjen. För att få mer effekt har förvaltningen tagit in ett externt stöd för att i första hand implementera en ny styrmodell. Parallellt har arbetet med att förtydliga och förankra en utvärderings- och uppföljningsprocess fortsatt. Arbetet har inte nått målsättningen för 2019 och arbetet kommer att fortsätta under 2020.

Förvaltningens bedömning är att det som grund finns ett väl utvecklat ramverk av systematik, struktur och kultur som Kretslopp och vatten använder sig av för att styra mot måluppfyllelse och fullgörande av uppdrag. Arbetssätt finns för att nämnden ska erhålla relevant information för att kunna ta sitt ansvar i planeringen av verksamheten. Nämnden har under 2019 fortsatt fått rapportering och redovisningar av resultaten av extern revision och den interna kontrollplanen samt övrig tillsyn. Ett förbättringsområde är att nämnden tydligare behöver kopplas till utvärderingsprocessen av bland annat intern kontroll.

Utifrån de iakttagelser som är gjorda under 2019 är Kretslopp och vattens arbete med den riskbaserade styrningen en styrka. Här vill förvaltningen särskilt lyfta fram den verksamhetsövergripande riskanalysen, säkerhetskyddsanalysen och risk- och sårbarhetsanalysen samt avbrottsanalyser och avvikelshantering i driftverksamheten. Målsättningen för 2019, att implementera en fungerande struktur för avvikelshantering i hela verksamheten, är inte uppnådd. Det arbetet kommer att fortsätta under 2020 och som del i detta utreder förvaltningen ett nytt systemstöd för att ersätta nuvarande avvikelседatabas.

Ett antal förbättringsområden sedan tidigare identifierade och kan sammanfattas med att förvaltningen fortsatt behöver stärka den interna strukturen inom ett antal områden. Detta faktum beror delvis på en fortsatt stor personalomsättning i allmänhet och på chefer i synnerhet. Ett antal åtgärder är genomförda under 2019 inom ekonomistyrning, inköp- och upphandling och informationssäkerhet. Positiva effekter är en förbättrad prognossäkerhet, ökad kompetens inom inköpsprocessen och ett ökat skydd för sekretessbelagd information i allmänhet och kring Kretslopp och vattens anläggningar i synnerhet.

Sammanfattningsvis är Kretslopp och vattens bedömning att trots ett antal förbättringsområden så finns det ett system för att planera, genomföra, följa upp och utveckla verksamheten, som ger nämnden en rättvisande och tillförlitlig bild av verksamheten.

2.6.2 Brukar-/kundorienterad kvalitetsledning

Förvaltningen har under året utvecklat dialoger med målgruppen flerbostadshusägare

för att ta reda på vilka behov och prioriteringar de har. Kunskapen använder vi för att utveckla våra tjänster, taxor och vår kommunikation inom va- och avfallsområdet.

Vi genomför också årliga kundundersökningar för att ta reda på vad villakunder och flerbostadshusägare tycker om vår verksamhet, service, våra priser och tjänster. Insikterna vi får från dialoger och kundundersökningar använder vi i verksamhetsutvecklingen.

Vi mäter även avvikelser i form av till exempel kundklagomål, källaröversvämningar, vattenkvalitet och avsaknad av leveranser för att hitta eventuella brister och kunna åtgärda dessa.

2.6.3 Uppföljning av projekt inom gröna obligationer

Förvaltningen är engagerad i flertalet projekt där finansiering kan ske via gröna obligationer, Lackarebäck ultrafilter är ett projekt som tagits i drift och som finansierats på detta sätt. Kodammarna är ett pågående projekt som finns med i planerna för grön obligation på grund av positiv miljöpåverkan.

Kostnader anges i tkr.

Kostnader

Projekt	Utfall 2019	Prognos 2020
Kodammarna – renovering av pumpstation	65 715	118 500
Lackarebäck ultrafilter	Projektet är avslutat	Projektet är avslutat
Ökad leveranssäkerhet stornätet [1]	64 300	
Alelyckan ultrafilter	22 100	38 900
Lakvattenrening Brudaremossen	28 300	6 000
Anläggningar för dagvattenhantering [2]	10 600	16 200

[1] För 2019 är det projekten Bassänggatan samt Södra Vägen som avses.

[2] För 2019 är det projekten Välen, Björlanda pumpkedja, dagvattendamm Gårdsten

Mätetal miljö

Projekt	Mätetal	Utfall 2019	Beräknat utfall 2020
Kodammarna – renovering av pumpstation	Energiförbrukning minskas 30 %, 0,5 GW/år	Uppföljning påbörjas 2023.	Uppföljning påbörjas 2023.
Lackarebäck ultrafilter	I genomsnitt förhindras 39 400 sjukdagar per år	ja	ja
Lackarebäck ultrafilter	100 % av vattnet som passerar vattenverket kan bearbetas.	ja	ja
Ökad leveranssäkerhet stornätet	Antal meter ledning	1 015 m	-
Alelyckan ultrafilter	100 % av vattnet som passerar vattenverket kan bearbetas.	Uppföljning påbörjas 2025.	Uppföljning påbörjas 2025.
Lakvattenrening Brudaremossen	Uppfylla Revaqs regler	Uppföljning påbörjas 2020	ja
Anläggningar för dagvattenhantering	Rening av dagvatten	Uppföljning påbörjas 2020	ja

Anläggningar för dagvattenhantering	Minskning av tillskottsvatten	Uppföljning påbörjas 2020	ja
-------------------------------------	-------------------------------	---------------------------	----

2.6.4 Direkttilldelat insamlingsuppdrag till Renova

Det är fortfarande för tidigt att göra en riktig utvärdering av vad direkttilldelningen innebär. Vi konstaterar att det finns brister i Renovas material till oss. Fortsatt uppföljningsarbete för att komma tillrätta med frågan krävs.

När det kommer till ekonomi och jämförelsen mellan de fyra stora insamlingsområdena, (där två är upphandlade och två direkttilldelade), kan man konstatera att de direkttilldelade områdena ligger på samma nivå som det ena upphandlade området räknat i kronor per tömd behållare. Det andra upphandlade området ligger däremot avsevärt billigare. Marknadssituationen var ur vår synvinkel mycket gynnsam när den upphandlingen gjordes och hade det varit ett ekonomiskt svagare bolag hade vi förmodligen förkastat anbudet som orealistiskt. Det finns därför ingen entydig påverkan på avfallstaxan av att insamlingsuppdraget direkttilldelats.

Sett ur kvalitetssynpunkt, till exempel mängden kundklagomål, så ligger direkttilldelade och upphandlade insamlingsområden på ungefär samma låga nivå. De flesta tjänster har levererats, men under hösten 2018 upptäcktes att kärltvätten för verksamheters matavfallskärl, som ska utföras två gånger per år, har uteblivit. En handlingsplan diskuterades och enligt överenskommelse skulle alla kärl tvättas innan årsskiftet till 2020. I början på 2020 meddelade Renova att de inte har slutfört detta och en åtgärdsplan har nu efterfrågats.

2.6.5 Övriga beslut och uppdrag inom avfallsområdet

Under 2019 har 67 verksamheter fått besök av Skrota Skräpet sortering, varav 37 var förskolor. Cirka 20 informationsträffar har hållits för 342 medarbetare i dessa verksamheter. Därutöver har det hållits sorteringsutbildningar för andra roller i staden. I skrivande stund har 288 verksamheter kvar fraktionen blandat avfall. Under 2019 har 3 besökta verksamheter bytt från blandat avfall till rest- och matavfall.

Under året har bytessidan Tage förvaltats, medan möjliga intressenter för ett övertag utav Tage har utretts. Dialog med Stadsledningskontoret för en utredning av flytt för Tage har påbörjats.

Under hösten har Skrota skräpet arbetat med 3 fokusgrupper för att förebygga avfall i stadens förvaltningar och bolag. Sammantaget har 240 deltagare medverkat vid någon utav träffarna och arbetet har lett till att samtliga 3 fokusgrupper – Kontor, Evenemang och Stora Anläggningar - beslutat sig för att fortsätta träffas under 2020 för att samarbeta kring förebyggandefrågan.

Projektet Engångsfritt Kulturkalas, som Kretslopp och vatten genomför tillsammans med Göteborg & Co fortsatte under 2019. Antalet serverade matportioner på flergångstallrikar var 12 000 (en ökning med nästan 90 procent jämfört med 2018) och antalet dryck i flergångsglas var nästan 15 000 på årets Kulturkalas (en ökning med nästan 400 procent jämfört med 2018).

Förvaltningen har färdigställt utredningen utav Stadens användning av engångsartiklar, ett uppdrag från Kommunfullmäktige. Utredningen omfattar både stadens egen användning av engångsartiklar och hur staden kan skapa förutsättningar för göteborgarna att minska sin användning av engångsartiklar. Utredningen har återrapporterats till kommunfullmäktige och beslut kring åtgärderna väntas fattas under 2020.

3 Uppföljning av kommunfullmäktiges budget

3.1 Kommunfullmäktiges mål/inriktningar

Flera av de sexton målen i 2019 års budget berör Kretslopp och vattens verksamhet i olika utsträckning. De mål som nämnden fokuserat på under året är:

Göteborg är en företags- och tillväxtvänlig stad

Många av förvaltningens kunder är företagare. För att stärka kundprocesserna i förvaltningen har under 2019 ett arbete genomförts som resulterar i att en ny avdelning med fokus på kunder skapas från 1 januari 2020.

Göteborg är en stad med högt bostadsbyggande

Förvaltningen har aktivt deltagit i de exploateringsprojekt som startats upp under året. Under hösten beslutades en utökad investeringsram för exploateringar. Trots detta överskreds budgeten med 40 mkr.

Göteborgs livsmiljö är hållbar

Detta mål är det som förvaltningens verksamhet i sin helhet är berört av. Vårt grunduppdrag syftar till att skapa en långsiktigt hållbar livsmiljö för göteborgarna och detta sysselsätter samtliga medarbetare dagligen. Förvaltningen deltar aktivt i stadsbyggnadsprocesserna för att säkerställa en hållbar avfallshantering, robust avlopps- och dagvattenhantering samt säker dricksvattenleverans för de områden som byggs idag. Inom samtliga områden pågår också utvecklingsarbete där vi flyttar fram positionerna mot en hållbar livsmiljö.

Göteborgs Stad är en attraktiv arbetsgivare med goda arbetsvillkor

För att kunna behålla och rekrytera kompetenta medarbetare arbetar förvaltningen aktivt med kompetensutveckling, utvecklande ledarskap och tydlighet i uppdrag, mål och vision.

Göteborgs Stads budget är i balans

Under 2019 har förvaltningen arbetat aktivt med att öka ekonomikompetensen hos samtliga medarbetare. Bland annat har ekonomistaben genomfört riktade utbildningar på avdelningsnivå. Även i arbetet med implementering av projekthanteringssystem har ekonomiutbildningar genomförts. Underlag för dialog med nämnden om hur den långsiktiga finansieringen av investeringsplanen ska säkerställas har arbetats fram under hösten.

3.2 Kommunfullmäktiges budgetuppdrag till nämnden

Uppdrag från kommunfullmäktiges budget	Har uppdraget genomförts? JA/Nej. Om inte ge en kort kommentar om orsak och eventuellt till vilken del uppdraget har genomförts
Stadens nämnder och bolag ges i uppdrag att erbjuda praktikplatser och olika former av sommarjobb till unga	Uppdraget har genomförts. Fokus för förvaltningen har varit sommarpraktik på driftavdelningarna för studerande, 1-årspraktik för högskolestudenter, samt praktik för KY-studenter. På grund av arbetsmiljörisker för minderåriga i verksamheten tillsammans med begränsade resurser har det varit svårt att planera och genomföra fler praktikplatser och olika sommarjobb för ungdomar. Förarbete med att införa eget "trainee-program" för yrkesarbetare har fortgått under större delen av 2019 och kommer att gå i produktion 2020.

4 Nyckeltalsredovisning

Nyckeltal Avfallsverksamheten

Nyckeltal Avfallsverksamheten	Utfall 2019	Budget 2019	Mål på längre sikt	Utfall 2018	Utfall 2017
Prisvärdtjänst avfall (småhus) [%] [2]	49	öka	-	-	57
Prisvärdtjänst avfall (flerbostad) [%] [2]	44	öka	-	46	50
Klagomål på avfallshämtning [antal] [3]	1 336	-	-	3 267	883
Andel producentansvarsavfall i brännbart hushållsavfall [%] [4]	37	-	15	37	37
Andel matavfall till biologisk behandling [%] [5]	45	48	50	45	45
Hushållsavfall säck och kärl [ton]	103 058	106 650	85 000	105 220	106 552
Grovavfall ÅVC inkl. hämtat (ton) [6]	62 167	64 500	minska	60 029	61 700
Insamlat matavfall [ton] [7]	22 785	24 300	27 500	23 129	22 342
Antal besök ÅVC [8]	314 934	-	-	303 888	286 035
Farligt avfall exkl. elavfall [ton]	3 736	3 500	-	3 452	3 549
Position i avfallstrappan [9]	-	-	-	-	38

[2] Andel svarande kunder som instämmer helt eller delvis i påståendet att avfallshanteringstjänster är värda sitt pris. [3] Perioden december-november. [4] Siffran för 2018 anges, inga plockanalyser utförda 2019. [5] Totalt andel utsorterat matavfall inklusive hemkomposterat i relation till uppskattad potentiell mängd. [6] Grovavfall ÅVC och hämtat, inklusive verksamhet. [7] Exklusive hemkomposterat. Från 2011 redovisas även mängderna pumpbart matavfall från restauranger och butiker. [8] Antal besökare på ÅVC inkluderar uppskattade gratisbesök och regionbesökare. * Ändrad skala från 2013. [9] Förflyttningsindikator avfallsbehandling F1, eftersläpande rapportering enligt avfallweb.

Nyckeltal övrigt

Nyckeltal övrigt	Utfall 2019	Budget 2019	Mål på lång sikt	Utfall 2018	Utfall 2017
Medarbetare/ Personal					
Sjukfrånvaro [%]	4,1	Minska	Minska	4	3,6
Nöjd medarbetarindex NMI	58	Öka	Öka	Oförändrad	63
Personalomsättning	11,3	Minska	Minska	Ökad	7,8
Ekonomi/ägare					
Resultat för Avfallsverksamheten	17 696	650	-	23 294	11 159
Eget kapital Avfallskollektivet	74 175	57 130	0	56 479	33 185
Kund/Gemensamma					
Nöjdkundindex (småhus) [%] [1]	80	90	90	-	90
Nöjdkundindex (flerbostad) [%] [1]	72	90	90	74	72

[1] Andel svarande kunder som uppger sig vara "mycket nöjda" eller "ganska nöjda" totalt sett.

5 Fördjupning till kretslopp och vattennämnden

5.1 Förvaltningsgemensamt

De förvaltningsgemensamma frågorna som prioriterats under året är kundprocesser, samlokalisering, bemanning och styrning.

- Genom en ny kundavdelning från 2020, förberedelser för nytt kundsystem, förbättrad dialog och fler e-tjänster stärks våra möjligheter att ge en god service.
- Samlokaliseringen och förberedelser för flytt från Ringön och Hjällbo har krävt tid och möda utöver vårt ordinarie uppdrag under 2019. Men genom att flytten till Alelyckan har blivit försenad har vissa kostnader skjutits från 2019 till 2020.
- Förvaltningen har lyckats öka bemanningen för att bättre kunna svara upp mot om- och utbyggnadstakten i staden, men har svårt att rekrytera chefer. Särskilt på driftavdelningarna.
- Förbättringar av verksamhetshandboken sker löpande.

5.1.1 God service

Inledning

Aktiviteterna inom målet för God service avser att öka kundnöjdheten genom att göra det enklare och öka tillgängligheten för våra kunder. De ska också öka förtroendet för vår verksamhet samt kunskapen om hur man kan bidra till en hållbar utveckling.

Kundnöjdhet 2019

Kundnöjdheten, förtroende och kunskap mäter vi i årliga kundundersökningar. Andelen flerbostadshusägare som anger att de totalt sett är nöjda med våra tjänster och service har minskat något, från 74 procent 2018 till 72 procent 2019. Bland villaägare var 80 procent av kunderna nöjda 2019, vilket är en minskning från 90 procent 2017. Den absolut största enskilda faktorn är missnöje med återvinningsstationerna, som Förpacknings- och Tidningsinsamlingen (FTI) ansvarar för. Förtroendet för att material återvinns har minskat. Även inom VA har den totala nöjdheten gått ner. I kommentarerna framgår bland annat att kunderna tycker att avgiften, framför allt den fasta, är för hög, och att man är missnöjd med dagvattentaxan. Det finns också en oro för hur kommunen ska klara dricksvattenförsörjningen på sikt. 23 procent svarar att de varken är nöjda eller missnöjda som kunder.

Under 2019 har vi **utvecklat vårt kundbemötande**. Kundenservice har under året gjort löpande kundmätningar på telefonsamtalen. Två månader under hösten fick vi bästa resultat i en jämförelse med andra kommunala kundtjänstfunktioner.

Modern kunddialog – kundorienterade kanaler

För att förenkla kundernas kontakt med oss har vi skapat en ny kundingång på **webben**, med direktlänken goteborg.se/kretsloppochvattenkund. Här hittar kunderna vår information. Våra privatkunder kan från 2019 både se sammanställd statistik för hur mycket vatten de förbrukar och mängden sopor de slänger. Vi har under året utvecklat SMS-tjänster för att informera om ämrade hämtdagar för avfall och vattenavstängningar.

Vi har arbetat aktivt för att öka antalet följare i Kretslopp och vattens **sociala medier** för att nå ut med vårt budskap till göteborgarna samt skapa uppmärksamhet åt förvaltningens spännande uppdrag i rekryteringssammanhang. Antalet gilla-markeringar och delningar har ökat på både förvaltningens respektive Återbrukets Facebook och Instagram samt på LinkedIn.

Vi har gjort ett första utskick av **Kretsloppsnytt**, ett nyhetsbrev till alla villakunder om

bland annat ändrade hämtdagar vid jul. Utvärderingen visade att nyhetsbrevet var uppskattat

Vi informerade 29 000 göteborgare nära älven om testet med återvinningspråmen. Pråmen fick god pressbevakning och 14 artiklar och notiser publicerades.

Dialog och involvering

Vi har fortsatt stöttat flerbostadshusägarna med våra kundsamordnare och miljöinformatörer. Flerbostadshusägare vill ha **stöd i kommunikationen** med hyresgästerna.

Skolelever har vi mött på Vetenskapsfestivalens experimentverkstad samt på kulturkalaset med två aktiviteter: Bajsbasket och Fettracet som handlar om vad som får spolas ner i avloppet.

I slutet av året genomförde vi en kampanj för att minska **fett i avloppet**, *Stoppa proppen*, där vi mötte göteborgare på stan.

Media och pressarbete

Pressarbetet är ett sätt att nå ut till media och därmed invånare, kunder, beslutsfattare och samarbetspartners som berörs av vår verksamhet. Under 2019 skickade vi ut 18 pressmeddelanden. Det gav cirka 233 artiklar och inslag i analoga och digitala medier. Det mesta som skrevs och sändes var positivt.

5.1.2 Attraktiv arbetsplats

Förvaltningen har återigen, trots utmaningar, ökat antalet medarbetare. Förvaltningen går från 485 anställda (dec 2018) till 504 anställda (dec 2019) vilket ger i stort samma ökningstakt som tidigare år (ca 4 %). Arbetet med kompetensförsörjning har fortgått under hela året, vilket dels inneburit ökad bemanning inom vissa verksamheter, såväl som att arbetet med lärlingsprogram fortgått. Arbetet med "*Kompetensförsörjning tillsammans*" har fortsatt och förvaltningen har under 2019 knutit an till stadens koncept "*Bygg Göteborg*". Bedömningen är att detta har påverkat rekryteringen och exponeringen av vissa tjänster mer positivt under 2019. Till detta har förvaltningen sett över 25 % av BAS-värderingar för våra olika tjänster och befattningar, ett led att se över lönestrukturer på sikt.

Respektive avdelning och stab har arbetat med olika former för prioriteringar i sina uppdrag i syfte att anpassa arbetstakten efter kapacitet. Till detta har bland annat kompetensförsörjningen kopplats till vilken personalbehov respektive verksamhet har. Under hösten (oktober) genomfördes en uppskattad arbetsmiljöutbildning i syfte att stärka nya chefer och skyddsombud i sin förmåga att hantera den lokala arbetsmiljön. Vidare har förvaltningens arbetsmiljömål följts upp löpande under året som ett led att förbättra arbetsmiljön över tid.

För att fortsätta vara en attraktiv arbetsgivare har arbetet fokuserat på den kommande samlokaliseringen. Bland annat har ledarträffar 2019 fokuserat på ledarskapet och stärka cheferna att axla det förändrade arbetssättet. Under det gångna året har arbetet fortsatt med att ta fram "spelregler", såväl som flyttförberedelser, där "spelregler" och nya förhållningssätt är utformade inför flytten 2020. Förarbetet har inneburit arbete på arbetsplatsnivå där alla medarbetare indirekt har varit med i arbetet. Arbetsgrupper med ambassadörer från olika enheter har tagit sig an arbetet med gemensamma "spelregler" vilket gav goda möjligheter till påverkan och delaktighet. Till detta genomförde HR en separat enkät i november inför samlokaliseringen, detta för att ha ett grundvärde i syfte att på sikt säkra en effekthemtagning i och med att vi flyttar. Denna undersökning kommer presenteras till förvaltningens ledningsgrupp samt FSG under våren 2020. Därutöver genomfördes bland annat besök för medarbetare i mars månad och slutligen

ett öppet hus på anläggningen i december. Under 2019 har förvaltningen skapat goda förutsättningar att huvudkontoret och hela anläggningen Alelyckan blir en attraktiv arbetsplats som ger chefer och medarbetare möjlighet att vara effektiva i kombination med en bra arbetsmiljö.

Avslutningsvis har avdelningar med stöd av HR börjat hantera utvecklingsvägar för att behålla kompetensen inom förvaltningen. De utmaningar som bland annat har varit svåra att hantera under 2019 har varit chefsrollen som trots hög chefstäthet har varit bekymmersamt för vissa avdelningar. Troligtvis måste förvaltningen även fortsättningsvis arbeta med chefsförsörjning, såväl som att se över chefsrollen.

5.1.3 Ekonomi i balans

Finansieringsplan på plats och förankrad

Förvaltningen hanterar årligen stora volymer av investeringar. Dessa består av rena nyinvesteringar, reinvesteringar samt exploateringsprojekt. Kombinationen av en snabbt växande stad samt ett stort behov av förnyelsetakt i anläggningarna gör att volymerna ökar. De ekonomiska resurser som läggs får återverkan på driftkostnaderna i form av ränte- och avskrivningskostnader. Dessa ska inrymmas i taxorna för respektive kollektiv.

För att möta förändringarna i kostnadsbilden behöver vi därför arbeta med den långsiktiga ekonomiska utvecklingen. Ett förslag till långsiktig finansplan med koppling till taxan är framtaget. I den ingår en simuleringsmodell, som hjälper oss i det fortsatta planeringsarbetet.

Under våren gjorde nämnden en hemställan till Kommunstyrelsen om att få skapa en fond för framtida nyinvesteringar av större dignitet. Syftet är att dels hålla en jämn taxebana, dels bidra med egna resurser istället för upplåning. Vår förhoppning är att möjligheten till fondering av medel för kommande investeringar kommer att finnas redan under 2020.

Stabil ekonomistyrning

Under året har arbetet med att förtydliga våra processer, se över våra rutiner samt göra förenklingar och effektiviseringar fortgått. Fokus är stabil ekonomistyrning och trygghet i rapporteringar och analyser. I samband med årets första rapport användes nya presentationsmallar för intern rapportering till enheter, förvaltningsledning samt nämnd. Mallar för budgetarbete har setts över och förenklats. Vi har fortsatt att se över möjligheter till förenkling och effektivisering och har nu en förbättrad bas samt en förenklad struktur för kommande rapporteringar. Detta är inte minst viktigt när ledtiderna i de årliga rapporteringarna är snäva.

5.1.4 Effektiva processer

Ta fram en digitaliseringsplan och testa ny teknik

Tester med ny teknik har pågått under större delen av 2019 och det finns fortsatt utmaningar med material, mätare och kommunikationsutrustning, framför allt inom vattendistribution. Testerna kommer löpa på tills produkter som möter våra krav kan tas i produktion.

ARGOS-projektet har under året delats i två delprojekt med ett kundsystem och ett ärendehanteringssystem, det sistnämnda har kravställts under senare delen av året för att upphandlas tidigt 2020. IFS uppgraderingen har fördröjts under hösten på grund av resursbrist hos leverantör och fortsätter in under 2020.

Flera projekt inom teknikutveckling har fortsatt inom avfallsområdet under året, såsom fler elektrifierade sopbilar, sopbilar som kör på vätgas, robotteknik inom insamling samt grovavfallshandtering via pråm på Göta Älv.

Ytterligare steg i digitaliseringen är införandet av VA-Banken samt projekthanteringssystemet Antura. I VA-banken är alla händelser på ledningsnätet kopplade till en geografisk position, vilket underlättar drift, planering och statusutvärdering.

Ökade insatser för att stärka den interna strukturen

Under 2019 har flera olika aktiviteter inom avdelningar och staber genomförts där respektive chef arbetat med att förbättra metodik, struktur och systemstöd utifrån olika ansvarsområden. Vidare har verksamheten arbetat med att tydliggöra rutiner, processer och lokal introduktion.

I medarbetarenkäten 2018 ingick frågor om styrande dokument och var man kan finna dessa. En stor del av medarbetarna visste inte vilka styrande dokument som gällde för förvaltningen, eller deras egen enhet, och om man arbetade utifrån dessa. Många visste inte heller var de kunde hitta dokumenten. Förvaltningen har sedan dess haft flera utbildningar om varför det finns styrande dokument och varför vi ska arbeta utifrån dem. Strukturen i verksamhetshandboken har ändrats så att det ska bli lättare att hitta och flera enheter har tagit ett krafttag kring sina egna styrande dokument. De förvaltningsövergripande styrande dokumenten, som oftast kommer från staden-övergripande styrande dokument, är till största delen uppdaterade och införlivade i verksamheten.

Förvaltningen har fortsatt sitt arbete med att sprida kunskap bland medarbetarna vad gäller vikten av styrande dokument och framförallt; vikten av att följa dessa och att vid avvikelser rapportera till rätt instans. Ett nästa steg är att utbilda alla nyanställda om verksamhetshandboken och de styrande dokument som styr vårt arbete.

Vidare har en ny struktur för informationssäkerhet fastställts och arbetet med att synliggöra och säkerställa efterlevnaden har inletts. Vidare har arbetet kring säkerhet generellt stärkts i och med arbetet med förändrad lagstiftning såväl som samlokaliseringen.

Sammantaget ser Kretslopp och vatten ett antal positiva effekter i arbetet att stärka den interna strukturen. En större förståelse finns för vikten av en betryggande styrning, uppföljning och kontroll, så att nämnden kan förlita sig på att det system som finns för att planera, genomföra, följa upp och utveckla verksamheten ger en rättvisande och tillförlitlig bild.

Genomföra en bra samlokalisering

Arbetet med en samlad lokalisering på Alelyckan, av Kretslopp och vattens driftavdelning ledningsnät (Ringön) med avfallsavdelningen samt förvaltningens centrala staber och enheter (Hjällbo), har under hösten genomförts i etapper. Den avslutande etappen där lejonparten av verksamheterna flyttar sker den 27 januari (2020). Higab har under hösten åtgärdat de restpunkter som innebär att verksamheten ej kunde flytta in. Det har främst handlat om ventilation och värmepanna. Parallellt har Kretslopp och vatten bedrivit egna entreprenader för att säkerställa verksamhetsspecifika behov. Arbetena är i stort avslutade och ett interimistiskt slutbesked från Stadsbyggnadskontoret är utgivet så att anläggningen kan tas i bruk.

Kretslopp och vatten har inte fått några indikationer från Higab att budgeten för projektet ej håller, prognosen för hyreskostnader under 2020 ligger fast. Förseningen har dock inneburit extra kostnader för Kretslopp och vatten. Efter genomförd

erfarenhetsgenomgång med Higab avser förvaltningen återkomma till Stadsledningskontoret med förbättringsförslag på hur denna typ av projekt bör drivas i Staden.

Arbetet med avvecklingen av Ringön och kommande överföring av fastigheten från taxekollektivet till skattekollektivet har pågått under 2019. Förutsättningarna för överföringen (försäljningen) mellan kollektiven sker i samverkan med fastighetskontoret. Kretslopp och vatten har genomfört en juridisk analys av överföringen för att säkerställa att den sker i enlighet med va-lagstiftningen, underlaget är delgivet fastighetskontoret. Underlaget utgör en grund för att hitta en samsyn avseende fastighetens värde. En överföring, eventuellt i etapper, kan troligtvis påbörjas under 2020.

Arbetet med avvecklingen av lokalerna i Hjällbo kommer att påbörjas efter flytten den 27/1.

5.2 Avfallsverksamhet

5.2.1 Hållbar stadsbyggnad - avfall

Under 2019 har nämnden yttrat sig över förslaget till översiktsplan som remitterades under våren. Samtidigt svarade vi på remisser avseende två fördjupade översiktsplaner. I samtliga planer framförde vi att det var otydligt beskrivet hur avfallshanteringen skulle lösas och vilka ytor som kommer avsättas. Utifrån remisserna har förvaltningen fått möjlighet att lämna underlag till fortsatt planering. Förvaltningen har även granskat och lämnat synpunkter på genomförandestudier för detaljplanerna Masthuggskajen och Västlänken, station Haga.

För att öka kvaliteten på avfallslösningar i bygglovsremisser har förvaltningen förbättrat rutiner kring bygglovremisser internt och i samarbete med Bygglovavdelningen på Stadsbyggnadskontoret. För att utveckla verksamheten har vi också deltagit i nationella nätverk och utvecklingsprojekt.

5.2.2 Hållbar avfallshantering

Materialkvalitet samt närings- och energiåtervinning ska öka

Mängderna **farligt avfall** har ökat något 2019 jämfört med 2018. Det som ökar är asbest och spillolja medan bilbatterierna fortsätter att minska och mängderna bilbatterier har totalt sett halverats från 2015. Vad gäller bilbatterier finns ett nationellt problem med stölder och att de troligtvis tar andra vägar än via våra insamlingssystem.

Mängderna insamlat **elavfall** från fastighetsnära och konsumentnära insamlingssystem har ökat i år. En orsak till ökningen kan vara den ökade tillgängligheten till insamling. Eftersom snittvikten på elprodukter är sjunkande innebär detta troligen att fler produkter samlats in. Kundsamordnarna har informerat fastighetsägare som ökat servicen till sina boende genom ett ökat antal miljörum (ställen med insamling av smått elavfall). Antalet miljörum har ökat med 20 procent under 2019.

Andelen villakunder som **sorterar ut matavfallet** har ökat något, samt en motsvarande minskning av de som hemkomposterar. Även andelen verksamheter och flerbostadskunder anslutna till matavfallsinsamling har ökat något. Trots att andelen anslutna ökat i alla kategorier under året ligger de insamlade mängderna matavfall på samma nivå som tidigare år, ca 23 000 ton. Det kommer bli svårt att under 2020 nå målet om 50 procents utsortering, då vi nu ligger på 45 procent.

Under sex höstveckor genomfördes ett försök med insamling av **grovavfall på en pråm**. Den lade till vid ett antal platser längs Göta Älv mellan Älvsborgsbron och Göta

Älvbron. Pråmen var utrustad med fyra containrar för olika typer av grovavfall samt två specialcontainrar för återbruksmaterial respektive farligt avfall, inklusive el-avfall. Försöket blev mycket lyckat med många besök (cirka 2 500), stora mängder avfall (cirka 28 ton) och mycket hög kundnöjdhet. Det hela genomfördes inom ramen för vår medverkan i ett utvecklingsprojekt kallat DenCity. Försöken kommer upprepas under våren 2020. Därefter kommer testerna utvärderas avseende möjlig fortsatt drift.

Våren 2019 startade ett test där Kretslopp och vatten i samarbete med en privat aktör, avfallshamtning.se, hämtar **grovavfall i villor och lägenheter**. Tjänsten kan beställas vid behov och har marknadsförts av entreprenören. Entreprenören tar emot beställningar, utför tjänsten och fakturerar kund. Syftet med tjänsten är både att ge en ökad service till kund och att få en bättre materialåtervinning och ökad återanvändning jämfört med de grovavfallstjänster som erbjuds i dagsläget. Det har kommit in beställningar, men färre än väntat. Det beror troligtvis på att det är dyr tjänst eftersom tjänsten är arbetsintensiv. I priset ingår bärhjälp, borttransport, sortering och behandling av avfallet. De som använt tjänsten har varit nöjda med servicen men tycker att det är lite för dyrt. Testet fortsätter och uppföljning och utvärdering kommer att ske under 2020

Projektet om **Fixotek och mini-ÅVC** avslutades i september. En slutrapport med projektresultat och lärdomar har lämnats in till Energimyndigheten. Tre av Fixoteken har lämnats över till drift och ett har avvecklats som följd av projektresultaten. Fixotek har fungerat bra för att öka medvetenhet om resurshushållning och för att öka sysselsättning i stadsdelarna, däremot har mindre mängder avfall än förväntat samlats in på platserna. Verksamheterna drivs vidare av de lokala fastighetsägarna och en nybildad förening i samarbete med lokala volontärer, föreningar och stadsdelsförvaltningar. Kretslopp och vatten kommer fortsättningsvis att stötta verksamheterna med kunskap om avfallsfrågor, och i en verksamhet även med avfallsinsamling

Deponin vid Nässets före detta reningsverk ligger i ett område som varit förorenat under lång tid. Under 2019 har fler undersökningar genomförts av sediment i Stora ån och i dagvattenledningar som mynnar i Stora ån. Nya grundvattenrör för provtagning har etablerats för bättre kontroll av spridning mot Stora ån. Resultaten visar omfattande föroreningsgrad och ger mer underlag för att bedöma vilka åtgärder som behöver genomföras för att förhindra fortsatt spridning.

Kommunstyrelsen har beslutat att miljökontroll och åtgärder vid skattekollektivets deponier från och med 2020 kommer finansieras med skattemedel.

Arbetet med att minska mängden **plast i matavfallet** bedrivs genom ett projekt vars mål är att få verksamheter med matavfallsutsortering att gå över från plastpåse till papperspåse i matavfallsinsamlingen. Projektet har inte nått de uppställda målen för 2019, främst på grund av personalomsättning, men gjorde en nystart i slutet av året. Ytterligare arbete med att minska plastförekomst och förbättra förbehandlingen av matavfall generellt, har under året skett på Marieholmsanläggningen i Renovas regi. En förstudie genomfördes för att sälla fram de bästa lösningarna för att minska rejecktäckningar och plast i matavfallet.

Avfallsplanen färdigställs - samverkan i staden och regionen

Den gällande **avfallsplanen** har målar 2020 och i samarbete med Göteborgsregionen pågår arbete med att ta fram en ny. En remissversion av ett planförslag från Göteborgsregionen erhöles i april, samråd och utställning av planförslag i Göteborg under juni till september med insamling av synpunkter från hela staden och nämnden formulerade ett eget svar. Ett sammanvägt remissvar skickades till Göteborgsregionen i december. Förvaltningen deltar i Göteborgsregionens bearbetning av planen utifrån inkomna synpunkter.

Förbereda för fastighetsnära insamling

Förvaltningens **tvåfackstest** har rullat på även under 2019 utan större störningar. Kunderna är fortsatt nöjda och fler hör av sig och vill ha fastighetsnära insamling.

Under året gav Naturvårdsverket ut en vägledning som förtydligade den uppdaterade förordningen om producentansvarsmaterial. FTI avser att ansöka hos Naturvårdsverket om att bedriva ett **Tillståndspliktigt insamlingssystem** för fastighetsnära insamling av förpackningar och tidningar men det är fortfarande oklart hur detta system kommer att se ut. FTI har genomfört samråd med oss inför ansökan.

5.2.3 God service - avfall

I Göteborg hänvisas invånarna med sitt grovavfall till fem **återvinningscentraler** (ÅVC). Centralen i Högsbo har som tidigare år varit den central med flest besökare med stor trafikpåverkan och långa köer för besökarna som påföljd. Ett nytt förslag på markyta för en ny placering av en permanent kretsloppspark i södra Göteborg har tagits fram av fastighetskontoret och kommer utvärderas under 2020.

För att fortsätta ge Göteborgs invånare god service och bibehålla rena avfallsfraktioner pågår mindre ombyggnationer på flera av stadens återvinningscentraler:

- Alelyckans kretsloppspark har expanderat med cirka 400 m² för att förbättra servicen vid avlastning av trädgårdsavfall.
- På Bulyckes ÅVC har en lagerbyggnad för elavfall installerats för att tillgodose det lagringsbehov som uppstått till följd av en ökad insamlingsmängd elavfall.
- För att främja en hållbar avfallshantering och minimera antalet transporter från återvinningscentraler har nya komprimatorer installerats på samtliga centraler.

Under året har förvaltningen tagit fram en **inriktning för arbetet med återanvändning** på vår kommande nya kretsloppspark. I inriktningen har produkter till återanvändning delats in i kategorier beroende på värde och statusen på produkten samt hur välutvecklad försäljningsstruktur som finns för produkten i fråga. Förvaltningen kommer enligt inriktningen att fokusera på att öka återanvändningen för de kategorier av produkter där det idag inte finns en etablerad försäljningsstruktur och kommer att samarbeta med andra aktörer gällande övriga produktkategorier. Vi vill också undersöka hur digitala marknader kan utvecklas inom detta område. Förvaltningen bedömer också i inriktningen att det blir för stor ekonomisk risk för avfallskollektivet att bygga och hyra ut lokaler till andra aktörer som bedriver verksamhet inom det cirkulära ekonomiområdet i anknytning till vår nya kretsloppspark.

5.2.4 Nyckeltal och indikatorer - avfall

Nyckeltal avfallsverksamheten

Avfallsvikter	2019	2018	2017	2016
Restavfall (ton) [1]	103 058	105 220	106 552	107 800
Restavfall (kg/invånare)	178	184	189	194
Insamlat matavfall (ton) [2]	22 800	23 100	22 300	22 000
Insamlat matavfall (kg/invånare) [3]	39,3	40,4	39,6	40
Grovavfall (ton) inklusive verksamheter och fastighetsnära	62 167	60 029	61 711	59 990
Grovavfall fastighetsnära (ton)	5 059	4 894	4 780	4 500

Avfallsvikter	2019	2018	2017	2016
Grovavfall till ÅVC (kg/besök) inklusive verksamheter	181	181	199	186
Grovavfall (kg/invånare) exklusive verksamheter	83	82	85	80
Farligt avfall (ton) exklusive elavfall och impregnerat trä	925	909	957	922
Farligt avfall (kg/invånare) exklusive elavfall och impregnerat trä	1,6	1,6	1,7	1,9
Impregnerat trä (ton)	2 741	2 542	2 592	2 500
Slam från enskilda avlopp (ton)	19 079	18 895	19 000	18 800
Fettavskiljarslam (ton)	8 998	8 105	7 400	7 200
Besöksfrekvenser				
Antal besök på återvinningscentraler (ÅVC) [4]	314 934	303 900	286 000	288 500
Antal besök på ÅVC per 1000 invånare	544	531	507	518
Antal besök till Farligt-avfall-bilen	3 798	6 199	5 181	7 591
Sorteringskvalitet (5)				
Andel farligt avfall i restavfall (%)	0,05	0,05	0,04	0,04
Andel elavfall i restavfall (%)	0,4	0,4	0,5	0,5
Andel tidningar och förpackningar i restavfall (%)	37	37	37	37
Andel matavfall i restavfall (%)	26	26	28	28
Drivmedel (6)				
Energieffektivitet i insamling (kWh/ton avfall)	72,7	71,8	61,1	73,6
Fossil kg CO2/ton avfall	2,8	3,3	2,4	7,1
Andel hållbara drivmedel (körsträcka)	-	98,1	97,9	98,0
Ekonomi				
Totalkostnad för avfallshantering (kr/invånare)	729	756	751	731
Bioavfallssortering				
Andel matavfall till biologisk behandling av potentiellt uppskattad mängd (%)	45	45	45	45
Andel villakunder med matavfallssortering (%)	57	55	54	52
Andel villakunder med hemkompost (%)	19	20	20	22
Andel verksamhetskunder med matavfallsinsamling (%)	54	53	50	48
Andel flerbostadskunder med matavfallsinsamling (%)	82	80	79	78

[1] Fullständiga hushållsavfallsmängder kan inte redovisas i årsrapporten pga. att statistik från producentansvarsorganisationerna FTI och Elkretsen inte finns framme ännu. Fullständig redovisning görs senare under våren. Antal invånare för Göteborg är en prognostiserad siffra. [2] Insamlat matavfall - Exklusive hemkomposterat. [3] Insamlat matavfall (kg / invånare) - Totalt andel utsorterat matavfall inklusive hemkomposterat. [4] Antal besök på återvinningscentraler (ÅVC) - Inklusive uppskattade antal gratisbesökare. [5] Siffrorna för 2018 används eftersom ingen plockanalys är utförd 2019. From 2014 baseras siffrorna på en årlig

plockanalys i nio nya områden i Göteborg. Fram tom 2013 var det sex områden. [6] Entreprenadområdena Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst ingår. Siffrorna för drivmedel för året och de senaste åren är osäkra på grund av brister i kvaliteten från Renova. Andel hållbara drivmedel (körsträcka) från Renova är inte tillgänglig för året därför redovisas inte totalen.

6 Bokslut Avfallsverksamheten

6.1 Resultaträkning

Belopp i tkr	Bokslut 2019	Budget 2019	Avvikelse	Bokslut 2018
Taxor och avgifter	453 121	456 000	-2 879	432 977
Hyror och arrenden	1 022	1 050	-28	1 000
Bidrag	5 250	1 000	4 250	6 819
Försäljning verksamhet och konsulttjänster	297	500	-203	223
Försäljningsintäkter	8 844	8 700	144	10 657
Reavinster/-förluster (not 1)		0	0	0
Summa intäkter	468 534	467 250	1 284	451 676
Lön, ersättningar och förmåner (not 2)	-15 443	-16 256	813	-15 679
Sociala avgifter och pensionskostnader (not 2)	-7 059	-7 192	133	-6 614
Summa personalkostnader	-22 502	-23 448	946	-22 293
Lämnade bidrag	-58	-200	142	-105
Köp av huvudverksamhet	-365 067	-378 836	13 769	-351 474
Lokal- och markhyror	-6 167	-6 546	379	-5 387
Fastighetskostnader och fastighetsentreprenader	-7 831	-7 137	-694	-5 257
Bränsle, energi och va	-636	-958	322	-670
Kostnader för transportmedel	-861	-590	-271	-635
Köp av entreprenad och tjänster	-15 845	-15 550	-295	-12 360
Övriga verksamhetskostnader diverse	-3 459	-5 669	2 210	-5 225
Summa övriga verksamhetskostnader	-399 924	-415 486	15 562	-381 113
Verksamhetens kostnader	-422 426	-438 934	16 508	-403 406
Planenliga avskrivningar (not1)	-4 798	-2 500	-2 298	-2 887
Verksamhetens nettokostnader	41 310	25 816	15 494	45 383
Overheadkostnader	-21 771	-23 766	1 995	-20 892
Verksamhetens resultat	19 539	2 050	17 489	24 491
Finansiella intäkter	0	0	0	0
Finansiella kostnader	-1 843	-1 400	-443	-1 197
Årets resultat (not 4)	17 696	650	17 046	23 294

Specifikation av köp av huvudverksamhet

Belopp i tkr	Bokslut 2019	Budget 2019	Avvikelse	Bokslut 2018
Behandlingskostnader	-114 961	-121 947	6 986	-119 354
Insamlings- och transportkostnader	-204 780	-206 414	1 634	-189 399
Övriga kostnader	-45 326	-50 475	5 149	-42 721
Summa köp av huvudverksamhet	-365 067	-378 836	13 769	-351 474

6.2 Balansräkning

Belopp i tkr	2019-12-31	2018-12-31
TILLGÅNGAR		
Anläggningstillgångar		
Immateriella tillgångar		
Materiella tillgångar	127 477	132 109
Summa anläggningstillgångar (not 1)	127 477	132 109
Omsättningstillgångar		
Förråd och lager		
Kortfristiga fordringar (not 5)	34 018	77 237
Kassa och bank	10 850	6 394
Summa omsättningstillgångar		
SUMMA TILLGÅNGAR	172 345	192 486
EGET KAPITAL		
Ingående eget kapital	-56 480	-33 186
Justering eget kapital		
Årets resultat	-17 696	-23 294
Summa eget kapital (not 4)	-74 176	-56 480
AVSÄTTNINGAR		
Pensionsavsättning (not 6)	-31 006	-49 539
Övriga avsättningar (not 7)	-21 043	-21 043
Summa avsättningar	-52 049	-70 582
SKULDER		
Långfristiga skulder (not 8)		
Kortfristiga skulder (not 9)	-46 120	-65 424
Summa skulder	-46 120	-65 424
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	-172 345	-192 486

Fotnot: Från 2016 hamnar förvaltningens långfristiga skuld på kortfristig fordran som ett negativt saldo, en slags likvidavräkning enligt Stadens direktiv

6.3 Finansieringsanalys

Belopp i tkr	2019-12-31	2018-12-31
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN		
Årets resultat (not 4)	17 696	23 294
Avskrivningar (not 1)	4 798	2 887
Förändrad avsättning (not 6 och 7)	1 282	
Övriga likvidpåverkande poster		
Summa likvida medel från verksamheten	23 776	26 181
NETTOINVESTERINGAR		
Mark, byggnader och övrig fast egendom	-13 971	-44 375
Maskiner, inventarier och fordon		
Utrangeringar		
Summa nettoinvesteringar (not 1)	-13 971	-44 375
FINANSIERING		
Ökning (+)/Minskning (-) av långfristiga skulder (not 8)		
Summa finansiering		
FÖRÄNDRING AV KAPITALBINDNING		
Ökning (-)/Minskning (+) förråd och lager		
Ökning (-)/Minskning (+) av kortfristiga fordringar (not 5)	74 570	3 689
Ökning (+)/Minskning (-) av kortfristiga skulder (not 9)	-19 302	17 420
Summa förändring av kapitalbindning	55 268	21 109
FÖRÄNDRING AV KASSA OCH BANK	65 073	2 915

6.4 Tillämpade redovisningsprinciper och noter

Not 1 Anläggningstillgångar och avskrivningar

Belopp i tkr	Bokfört värde vid årets början	Årets investeringar	Utrangering/ omdisponering	Årets avskrivningar	Bokfört värde vid årets slut
Immateriella tillgångar					
Mark, byggnader och övrig fast egendom	19 516		102	-4 798	14 820
Pågående nyanläggningar	112 529				112 529
Maskiner, inventarier och fordon					
Konst	64				64
Summa anläggningstillgångar	132 109	0	102	-4798	127 413

Sammanfattning

Belopp i tkr	2019	2018
Anskaffningsvärde vid årets början	140 246	28 137
Årets investeringar		112 109
Försäljningar/utrangeringar	-2 889	
Anskaffningsvärde vid årets slut	137 357	140 246
Avskrivningar från årets början	-8 137	-5 250
Årets avskrivningar	-4 798	-2 887
Försäljningar/utrangeringar	2991	
Avskrivningar vid årets slut	-9 944	-8 137
Planenligt restvärde vid årets slut	127 412	132 109

Not 2 Löner och arvoden, sociala avgifter och exklusive pensioner

Belopp i tkr	2019	2018
Löner och arvoden	-15 442	-15 679
Löner för centrala funktioner (OH)	-8 585	-11 545
Sociala avgifter	-7 059	6 614

Not 3 Finansiella intäkter och kostnader

Belopp i tkr	2019	2018
Intäktsränta		
Ränta på långfristigt lån	-1 843	-1 197
Ränta på kortfristig upplåning		
Summa finansiella nettokostnader	-1 843	-1 197

Not 4 Eget kapital

Belopp i tkr	2019	2017
Eget kapital vid årets början avseende VA-verksamheten	56 480	22 026
Årets resultat	17 696	11 159
Justering av eget kapital (dagvattendom)		
Summa eget kapital vid årets slut avseende VA-verksamheten	74 176	33 185

Not 5 Kortfristiga fordringar

Belopp i tkr	2019	2018
Kundfordringar	41 947	37 826

Belopp i tkr	2019	2018
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	94 829	77 237
Övriga fordringar	-102 758	-61 080
Summa kortfristiga fordringar	34 018	53 988

Not 6 Pensionsavsättningar

Belopp i tkr	2019	2018
Pensionsavsättningar vid årets början	-49 539	-18 993
Årets avsättning	18533	-30 546
Pensionsavsättningar vid årets slut	-31 056	-49 539

Not 7 Övriga avsättningar

Belopp i tkr	2019	2018
Avsättning vid årets början	-21 043	-21 034
Årets uttag		-9
Avsättning vid årets slut	-21 043	-21 043

Not 8 Långfristiga skulder

Belopp i tkr	2019	2018
Lån vid årets början		
Nya Lån		
Periodiserade anläggningsavgifter		
Lån vid årets slut	0	0

Not 9 Kortfristiga skulder

Belopp i tkr	2019	2018
Leverantörsskulder	-17 522	-34 584
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	-23 398	-27 174
Övriga kortfristiga skulder	-28 598	-3 666
Summa Kortfristiga skulder	-46 120	-65 424